

No tinc la pretensió d'esperar —amb esperança retroactiva— que un fuster d'aquelles èpoques hagués segregat seients com alguns d'avui, de línies funambulesques i suports inversemblants. Tracto d'apuntar solament que els vells fusters estaven en condicions d'intentar alguna cosa semblant a això d'ara: semblant, si més no, en la voluntat d'obtenir les majors molícies i els més venturosos acomodaments per a la seva clientela. És aquesta voluntat el que no s'hi donava. I no s'hi donava potser perquè, per la banda de la clientela, no existia una veritable demanda de confort. A nosaltres podrà xocar-nos aquest desinterès. Estem acostumats a dedicar al nostre cos totes les amabilitats que som capaços de procurar-li. Però, en realitat, això, l'afecte pel propi cos, és una actitud relativament nova dins la nostra civilització. Tradicionalment, la virtut era entesa sota formes *inconfortables*: l'austeritat i l'ascesi, l'abstenció i la mortificació. La vida de l'home sobre la Terra era considerada com una exigència de sacrifici. Ara tothom pensa de distinta manera. Potser —n'estic segur— per això comencem a disposar de cadires còmodes. I de més coses.

CARACTEROLOGIA

En determinats moments de la nostra vida, tots fem cara de gàrgola.

CINISME

Cal insistir-hi: convé reivindicar el cinisme. En el fons, allò que anomenem «cinisme» no és sinó l'antídot de la hipocresia. La figura simètricament oposada al «cíníc» no és el «virtuós», ni tan sols el «purità»: és el «fariseu».

CÒMPLICE

Còmplice és aquell qui us ajuda a ser com sou.

CONVICCIÓ

Tota convicció —convicció seriosa— se us convertirà en perjudici per a les conviccions ulteriors. Penseu-hi. Cada convicció que adquiriu és un perjudici més que acumuleu. I ja sabeu què vol dir un perjudici: un vici d'origen. Si sou zelosos de la vostra llibertat intel·lectual, si aspireu a conservar la «disponibilitat permanent» que n'és el pressupòsit, heu d'esforçar-vos per ser homes d'escasses conviccions. El fanàtic és un convençut: un individu que està convençut de tot, que té moltes conviccions. No crec que el fanatisme sigui una perspectiva gaire amable. La prudència, virtut cardinal, aconsella evitar aquestes exasperacions mentals i morals. I al capdavall, per a circular per la vida, no calen